

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Corespondințele se adresează redacțiunii
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte	„FOAIA DIECESANĂ“
” ” ” pe 1/2 an 5 ”	etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150	iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la
” România și străinătate pe an 14 franci	de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor.	ADMINISTRAȚIA
” ” ” ” pe 1/2 an 7 ”	de aci în sus 10 coroane	Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș

Când și cum s'a introdus tasul pedagogic și teologic în bisericile gr. ort. din Ungaria și Bănat

Vor fi mulți, cari știu când și cum s'a introdus în bisericile gr. or. din Ungaria și Bănat tasul pedagogic și cel teologic; cutez însă a zice, că vor fi cu mult mai mulți de aceia, cari n'au cunoscință cum și când s'au introdus aceste tasuri.

Me aflam într-o seară în societatea tinerilor noștri profesori dela Institutul teologic-pedagogic din Caransebeș și între obiectele de discuție a venit la rând și chestia introducerii tasurilor.

Unul dintre d-lor și-a exprimat părerea, că chestia introducerii tasurilor ar trebui studiată în toate amănunțele ei, pentru-că după a d-sale convingere e de o însemnătate mare.

Am cugetat mult asupra acestei întrebări, am făcut cercetări și am ajuns tot mai mult la convingerea, că într' adevăr introducerea tasului pedagogic și teologic e o chestie pur culturală și a avut drept d-l profesor când a zis, că introducerea tasurilor amintite are o însemnătate netăgăduită.

Tocmai pentru această însemnătate eminentă am urmărit cu cuvenită atențiune introducerea desamintitelor tasuri și în cele următoare îmi permit a prezenta on. cetitori rezultatul cercetărilor, din care se va vedea, că introducerea tasurilor stă în strînsă legătură cu istoria dezvoltării noastre culturale din veacul al XIX-lea, numit veacul luminilor.

I.

Introducerea tasului pedagogic în bisericile gr. or. din provincia

Prea grațiosul împărat și rege Francisc I. avînd pururea în vedere luminarea și fericirea popoarelor sale din monarhie, prin înaltele reso-

luțiuni din 1811 a decretat înființarea celor trei preparandii și anume pentru Români în Aradul-vechiu, pentru Sîrbi în orașul St. Andreiu și pentru Greci în Pesta. *)

Pentru plățirea directorilor districtuali și pensionarea lor, consiliul locotenențial unguresc prin intimatul ddo 6 August 1811 Nr. 19371 a dispus prin autoritățile eclesiastice, ca în toate bisericile gr. or. din provincie să se poarte un tas anumit și să se formeze fonduri prin colecte și danii de bună voie. Apoi tot acelaș consiliu locotenențial cu intimatul ddo 3 Sept. 1811 Nr. 22105 dispune, ca să se poarte prin biserici un alt deosebit tas. Din banii încuși la acest tas se va forma și înființa fondul pentru susținerea școalelor preparandiale mai sus numite. Acest tas este așa numitul tas preparandial, carele și astazi se poartă prin bisericile noastre.

*) Maiestatea Sa împăratul și regele Francisc I. s'a îndurat prea grațios a decora cu medalia de aur și a distinge cu recunoștința Prea înaltă pe acele persoane din cler și mireni, cari în zelul lor deosebit s'au distins cu prilejul înființării acestor 3 institute pedagogice, după cum se poate vedea aceasta din comunicatul consiliului locotenențial de ddo 23 Martie 1813 Nr. 6486 făcut episcopilor și publicat clerului și poporului din eparhia Vîrșetului prin episcopul Petru Vidac cu circulariul ddo 28 Martie 1813.

S'au decorat cu medalia de aur din cler: Ioan Massimovici protopresbiter în Carloveț, Stefan Gruici protopresbiter în eparhia Baciului, Vasile Covacici paroh în Zombor, Ioan Ioanovici protopresbiter în Chichinda, eparhia Timișoarei, Emanuil Maleși protopresbiter în Buda, George Chirilovici protopresbiter în Vilagos și Stefan Atanasievici protopresbiter în Lugoj, eparhia Vîrșetului.

Dintre mireni: Nicolae Șimeș senator în Zombor. Eutimie Popaneșcovici birăul mare a orașului S. Andreiu, Ioan Bălanovici senator în S. Andreiu și Nicolae Bichelu locuitoriu în Pesta.

Cu recunoștință Prea înaltă au fost distinși: V. Crestici, namesnic în orașul Rima, Sava Costiei protopresbiter în Mohaci, George Alexici protopresbiter în Oradia-bêtrână, Teodor Popovici protopresbiter în Kis-lenului în eparhia Aradului, Nicolae Chirovici locuitor în Maria-Teresiopol, Petru Biberli senator în Vîrșet obștea orașului S. Andreiu, obștea greco-românească din Pesta, Simeon Berici paroh în Mohon eparhia Baciului, Ioan Vitcovici paroh în Buda, Sava Arsici senator în Oradea-vechie, Ioan Vuici învățătoriu în S. Andreiu, George Dimitrieșici senator în orașul Rima, Mihail Critovici locuitoriu în Rima, Zaharie Bobrișic directorul școalelor naționale din Grici, și Chiril Neofitovici paroh în orașul Grici.

Din ploaia de decorațiuni și recunoștință Prea înaltă foarte puține s-au revărsat asupra Românilor. Să vede că și atunci recomandarile se făceau parțial și cu puțină conștiențiositate.

Episcopul Vêrșetului Petru Vidac, la a cărui episcopie am aparținut și noi odinioară, acomodându-se prea înaltelor dispozițiuni, referitoare la școalele preparandiale și manipularea banilor încurși din daruri de bunăvoie și din tasuri, cu ddo 7 Octomvre 1811 a dat clerului și poporului următorul circulariu :

Petru cu mila lui Dumnezeu pravoslavnicul episcop al Vêrșetului, Caransebeșului, Lugojului, Orșovo-Mehadie și a lor sfințitei împărăteștii, crăeștii și apostoliceștii Măririi sfetnic de taina.

Bineincuviințaților protopresviterilor, binecucer- nicilor preoți și toți provoslavnicii creștini cei din provinciile după chemare și vrednicie, cinstiților fiilor mei întru duhul sfânt iubitorilor dar voaue și pace dela Dumnezeu tatăl și Domnul nostru Isus Cristos întru duhul sfânt să se înmulțească.

Alor sfințita mărire Prea milostivul împăratul nostru, prea înalta grije de pururea având pentru luminarea norodului nostru, — mai alte pentru creșterea tinerilor în școalele noastre cele pravoslavnice nu numai până acum multe fericite orânzi bine au voit a face, așa și acuma cătră mai bun spori și săvêșire prea înalte voi și plăcerii sale precum pre mai marele îndreptătoriu școalelor din mijlocul norodului nostru al alege și pre acela cu titulușul sfetnicului al dărui, așșidera și pe directorii cei districtualnici de noi aleși precum și școalele cele de prearanzi, adecă acelea unde mai înainte învățatori să va învăța cu învățătu- rile cele de lipsă și după aceea vor fi orânduți la stațiile lor, care școale sânt în orașul Sânt-Andrei pentru norodul cel sêrbesc, în Aradul bêtrân pentru cel ru- mânesc și în Pesta pentru norodul grecesc, milostiv a întări bine au voit. Însă această bună întrupată orândă pentru fericirea neamului nostru, fără de singur ajutorul al pravoslavii voastre nu să poate face, pentru aceea înalt slăvitul păzitoriu de loc sfatul unguresc prin înțelegerea sa sub 6-lea August c. a. Nr. 19371 tri- misului intimat înștiințând aceeași a lor sfințitei c. crăeștii și apostoleștii măriri, dreapta buna întrupata poftire și porunca ca aceea alor orândă în toate bise- ricile noastre cele pravoslavnice să se facă înștiințate norodului nostru ca întâi pentru plata și pensia dis- trictualnicilor directori de școale fundus să se stringă, dintru osebită dare cei de bună voe. Al 2-lea însă cătră stringerea și ținerea școalelor pentru prepăranzi în acelea biserici când norodul este adunat osebitul tas să se orînduească și să se țină și pre norodul cu numele prea înălțatului împărat să se chieame, ca fiește care partea sa cea de bună voie dupa puterea sa spre acest săvîrșit cu osârdie să se aducă și să se rînduească.

Acelaș mai sus zis păzitoriu de loc crăescul sfat cel unguresc cătră intimatul supt Nr. 19371 prin in- științarea aicea supt a 3-lea Sept. c. a. Nr. 22105 tri- misului intimat cu numele a lor Sfințitei măriri porun- cește după mai sus numitul tas așșidera alt osebit

tas pentru fundusul școalelor celor prepărandicesci să se așeze, și de pururea când alte tasuri bisericești merg, după aceleaș să orînduească a-l purta, prin pri- lejul acela și singuri a lor Exelenție Domnul arhiepiscopul Carlovêțului și metropolitul prin înștiințarea sa sub 21 Sept. c. a. din Pojun aicea trimisei scrisori dimpreună cu scrisoarea Exelenții Domnului vice-can- celariului Franz graf Kohari sub 13 Sept. c. a. deștep- tat fiind încredințază că noi pe preoțimea cea paro- hialnică din eparhia noastră și din locurile cele pro- vincialnice cât de grabă să o înștiințăm pentru prea înalta poruncă și cum banii ceea ce să vor astrânge de la oameni de bună voie și din al treilea tas dim- preună cu fețele de stăpânirea mirenească spre acelaș sfîrșit orânduită să se păzască ca după curgerea unei luni de loc prin protopresviteri însemnările de amên- doauê feliurile de bani noauê a aduce să aibă; iară banii până la mai departe orândă sub închisoarea sa și a fețelor celor orânduite și iarăș la oraș a birăului sau al cnezului și a învățatoriului de la sate să se păzască și pentru astringerea acestora bani în tot felul cu sfātuire și cu învățatură să se lucreze. Așa noi pomenind prea înalta așezare asemenea precum pro- topresviterilor celor districtualnici și prin dînșii preo- țimei celei parohialnice din eparhia noastră și din locurile cele provincialnice înștiințăm îndreptările cele de lipsă și am dat orîndă așșidera și pe voi pravo- slavnicilor creștini de ung. crăiasca milă având spre norodul arhipăstorește înștiințând cu osârdie încredin- țăm, că voi urmând osârdii voastre cei bine cunoscute și acestei prea înalte poftiri, deschideți mânilor cele bogate și vă arătați darea cea după puțință, căci bu- nătatea lui Dumnezeu, carea și un păhar de apă rece știe a plăti și acela a voastră pentru tot neamul dare de bună voie făcută numai cu o sută de ori va res- plăti, ci și fiesce carele cinstitoriu de daruri laudă și nume bun la norodul nostru să va câștiga.

Iară noi pe voi pravoslavnicilor creștini după a noastră arhipăstorească datorință iară sfātuindu-vê și cătră darea de bună voie invitându-vê poftesc cu osârdie ca Domnul Dumnezeu să vă blagoslovească intrările și eșirile voastre, copii și casele voastre și tate averile voastre. Amin.

Dat în Vêrșet 7 Octomvre 1811.

Vidac m. p. episcop.

Se vede însă, că s'a dat prea puțină aten- țione dispozițiunilor luate cu privire la introdu- cerea tasului pedagogic. Din cauza aceasta Con- siliul locotenențial cu ddo 20 Decembre 1811 Nr. 31203 întimează episcopiile, ca să stăruie neîncetat pe lângă popor prin organele subal- terne, ca să contribue la tasul pedagogic, să facă dâni de bună voie și să sprijinească din toate puterile instituțiunile așezate pentru lumi- narea poporului și buna creștere a tinerimei.

În urmarea acestui intimat episcopul Vêr- șetului cu ddo 15 Februarie 1812 în cuvinte

și expresiuni cât să poate de sentimentale adresează următorii circularii către clerul și poporul din eparhie.

Bineînțevădite protopresvitere, binecucernicilor parohialnicilor preoți și toți pravoslavnicilor creștini din locurile cele provincionalnice, dar voaue dela Dumnezeu tatăl și mântuitorul nostru Isus Cristos întru duhul sfânt să se înmulțască.

Alor sfințită mărire prea milostivul împăratul nostru neîncetat grijindu-se pentru luminarea norodului nostru, iară mai ales pentru bună norocirea și crescerea copiilor noștrii, cari âmbă în școală, nu numai bune au voit până acuma a face multe folosuri și mântuitoare orânzi, ci și acuma către mai bun folos săvârșirea voii sale cei prea înalte bine au voit precum pe mai marele îndreptătoriu a tuturor școalelor noastre dintru al nostru norod al alege și ca pe un sfiatnic al său lau făcut, așa și pe cei noi aleși directori de școale și încă așa: feliu de școale milostiv au întărit, unde mai întâiu învățatori să vor învăța și învățați fiind cu toate cele de trebuință pentru ei vor fi trimiși la stațiile lor — așa feliu de școale va fi în orașul Sânt-Andreu pentru Sârbi, în Aradul cel bătrân pentru Români și în Pesta pentru norodul cel grecesc. Iară fiindcă această harnică și către folosul cel ce să atâră neamului nostru, pornirea și orândă fără de destulă ajutorință, carii norodul nostru de bună voie are a o face, nu să poate ținea, că așa este adevărată voia și porunca a lor sfințită mărire, că această bună intrupată orândă în toate bisericile noastre așa și ales și curat adevărat înțeles să se facă instințate adevărat înțeles să se astringă din destul fundus dintru osebită dare cea de bună voie, ca să și poată plăti directorilor celor de școale și ca să se poată ei cu pensia a trăi, iară al doilea pentru stringerea fundusului, care va fi pentru ținerea școalelor și pentru preparanți să orânduiească osebit tas și să se țină și acest tas după obiceiul altora prin biserică să se poarte și prin prilejul acela să se sfătuească tot norodul nostru cu numele prea înaltului împărat ca tot însuși după puterea avuții sale vre-o parte spre zisul sfârșit cu osârdie să se dea.

Cunoscut trebuie se fie fiește căruia om, că buna norocire și îndemnarea tuturor noroadelor și a părinților se cuprind într'u buna creșterea copiilor și într'u fiește care norod, dacă nu iaste orândă pentru școală și pentru învățătura pruncilor — acelaș norod trebuie în veacul veacului să rămână în prostie și neștiință și într'u nenorocire a veșui, nesciind nici pe Dumnezeu nici pe împăratul nici poruncile împărătesci nesciind nici pe sine, nici poruncile care-s către Dumnezeu și făcătoriu, către împăratul seu și către sine însuși ca către a sa ântâi cinstire, ca să se facă pre sine cu aceeași pe lumea această năroc, iară pe ceeaaltă fericit.

Această fericită și folositoare orânde alor sfințitei mării pentru neamul nostru sint noaue precum

prin mijlocirea înalt slăvitului, păzitorului de loc a crăescului sfat celui unguresc: intimaturilor sub 6-lea August Nr. 19371 și sub al 3-lea Sept. trecutului an 1811 Nr. 22105 precum și alor Exelenție Domnul arhiepiscopul și metropolitul Carlovățului sub 21 Sept. instiințat au fost, cari și noi voaue pravoslavnicilor creștini încă sub a 7-lea Octomvre trecutului an, prin mijlocirea protopresviterilor și preoțimei parohialnice o am instiințat și pe voi spre darea cea de bună voie arhipăstorese a ve deștepta și sfătui nu am lăsat; însă a lor sfințită mărire or cunoscut că aceasta și atâta a lui către luminarea norodului nostru mai ales către buna creșterea pruncilor noștri orândă slab și de tot rece se caută și poruncile lui întru acest lucru de folos nu cu băgări de seamă să împlinesc, pentru aceea de a doaua oară or binevoit prin mijlocirea intimaturii a înalt slăvitului păzitoriu de loc, crăescului sfat celui unguresc sub 20-lea Decembre trecutului an 1811 Nr. 31203 la noi trimisului, noaue prea milostiv ne poruncește, ca noi se ve înștiințăm pe voi prin mijlocirea protopresviterului și preoțimei spre pomenita alor sfințitei mării pentru neamul nostru făcută orândă și pe voi către ajutoriu cel de bună voie a ve sfătui și a ve deștepta.

Iară noi cu adese pomeniri după prea înalta așezare asemenea precum protopresbiterilor și parohialnicilor preoți le-am dat îndreptările cele de lipsă și orândă pentru căpătarea banilor o am rânduit; așa și pe voi pravoslavnicilor creștini arhipăstorește de a doaua oară înștiințându-ve de c. crăeasca milă și bună voire pentru neamul nostru avându-o din toată inima încredințăm ca voi cunescutei osârdii voastre urmând și aceștia prea înaltei poftiri mâna cea bogată a voastră deschideți și după putința voastră nu numai în tasul cel rânduit, de bună voie ceva să dați, ci și osebit de tas să dați odată pentru toate și cu aceste daruri să ve fericiti, vrednici și numele vostru să-l proșleviți în neamul vostru și făcători de bine să ve arătați copiilor voștrii celor fără de răutate. Iară darul lui Dumnezeu, care și un păhar de apă rece, ce să dă spre ajutoriu și mângâierea aproapelui, știe a răsplăti, așa și această a voastră dare de bună voie cu sutele va răsplăti.

Porunca aceasta fiește care parohialnic preot în protocolul seu cel de țirculare să o prescrie și după dinsa să se poarte; iară bineînțevădite voastre pentru împlinirea poruncii acesteia datornică relație noană a trimite se aveți.

În Vêrșet semnat 15 Februarie 1812.

Vidac episcop.

Țin a aminti la locul acesta, că nici la 1820 nu a fost introdus pretutindeni tasul pedagogic numit altcum și școlosc. Ceea ce să vede din intimaturii consiliului locotenențial slobozit la 25 Aprilie 1820 Nr. 10617 către episcopi.

Observ aici, că vrednicului protopresbiter Ioan Tomici i-a fost dat, ca să introducă cu

mai mult succes tasul pedagogiei sale, pentru că a lucrat cu toată căldura inimii sale ca Român la inima iarăș românească a poporului, după cum se va vedea la introducerea tasului pre-parandial în comunele fostului confiniu militar.

Deși la introducerea tasului pedagogic s'au așezat prin parohii epitropi anumiți pentru acest tas, totuș se amestecau solito more banii bisericii cu banii fundațiilor școlare. Din cauza aceasta consiliul locotenențial unguresc cu ddo 23 Iunie 1812 Nr. 15344 s'a văzut îndemnat a slobozi alt intimat la episcopi, în care se dispune, ca fundațiile școlare să nu se amestece cu fundațiile bisericesci.

În urmarea aceasta și cu provocare la acel intimat episcopul Vârșetului cu ddo 2 Sept. 1821 îndatorează și însărcinează pe protopresbiterii districtuali să privegheze, ca banii tasului al III-lea pedagogic să nu se amestece cu banii tasului bisericesc. La aceasta împrejurare să atragă cu toată asprimea atențiunea parohialnicilor preoții.

În urmarea dispozițiilor anterioare consemnările banilor adunați cu tasul școlar și din daruri benevole trebuiau să se subștearnă prin protopresbiteri în toată luna episcopului diecesan, iară banii se păstrau în orașe sub îngrijirea birăului sau a senatorei iar pe sate sub îngrijirea chinezului și a învățătorului, cari apoi la finea fie-cărui an se trimeteau episcopului diecesan spre mai departe urmare. Prin ordinațiunea ddo 15 Novembre 1814 a consiliului locotenențial și a episcopului Petru Vidac ddo 17 Decembre 1814 tot la 4 luni banii adunați trebuiau pe lângă consemnarea să se dea protopresbiterului; acesta îi trimetea episcopului și episcopul la finea anului îi preda cassei centrale dela metropolia din Carlovăț. Acesta este stadiul introducerii tasului pedagogic.

Andrei Ghidiu

protopresbiter

(Va urma)

P. Corneliu Scipio Africanul

Schiță biografică după mai mulți autori

(Continuare)

Masinissa ținea cu fidelitate la alianța cu Roma și Scipio se puse cu energie pe lucru; în scopul cuceririi folosi o stratagemă minunată, dar cam puțin onestă și la 203 a. Cr. birui total armata aliată a lui H. Giscon și Syphar, așa că pe câmpul bătăliei rămaseră ca la 40.000 morți, și prinșonieri avură 5.000.

Syphar o luă spre țara sa și ajuns acolo rădica de nou o armată considerabilă, Hasdr. Giscon încă câștigă o sumedenie de voluntari și porni de nou contra lui Scipio. Acesta cucerise Utica și aflând de înaintarea armatei vrăjmașe, se hotări ca de nou

s'o nimicească, ceea ce îi și succese, bătându-i cumpănit la 203 a. Cr. așa, că Romanilor le stătea calea deschisă întru cucerirea țării Cartagenenilor; și Scipio se și folosi de ocazie, ocupând mai multe orașe d'ale lor, între cari și Tunisul, oraș apropiat de Cartagina. Aliatul său Masinissa fugări pe inamicul său Syphar până în propria-i țeară, îl făcu prinșonieru cucerindu-i și capitala; aci ajunse în puterea lui și ademenitoarea Sophonisbe, pe care dînsul încă ca fecioară o adora și o ceruse de soție, cu ceea-ce nu se învoise tatăl ei H. Giscon. Acum de nou ceru Masinissa mâna Sophonisbei și ea se învol cu drag a-i fi soție, dar Scipio, ca diplomat și Roman de viță, nu voia să scie de sentimentalism și nici n'avea încredere în bunăcredința acestei femei și admoniă pe aliatul său Masinissa a o pierde dintre vii; dînsa vezînd, că n'afă grație la Scipio... se sinucise.

După biruința dela Utica, Cartagenenii se simțiră nevoiți a cere pace, dar solii romani puseră condiții și prețesiuni așa, că aceștia fură necesitați a continua lupta și în scopul acesta chiamară pe Hanibal, ca să-i scape din nevoie. Dar firesc că era prea târziu. Cu toate acestea Hanibal părăsi Italia și cu plecarea sa se prăvăli o lavină grea de pe inimile multor Romani, cari nu puteau uita dezastrul dela Cannă.

Când debarcă Hanibal pe pământul patriei sale, a exclamat dureros: „Așa se vede, Hanibal n'a fost învins de poporul roman, ci de invidia senatului cartaginean!”

Într'aceea Scipio ajunse deja numai cinci mii de Cartaginea și devastă și demola. Cartagenenii primiră cu încredere și entusiasm pe eroul lor Hanibal, și acesta cum ajunse, se pregăti la o luptă hotărîtoare între aceste două popoare; senatul cartaginean de altă parte pretinse dela Hanibal a face o ultimă încercare de împăciuire cu Scipio, dar și Hanibal avea zor a cunoaște pe marele său vrăjmaș — pe Scipio mariminosul. — Căci se întemplantase, că pe când Hanibal stătea în tabăra dela Zama, trimise șpioni spre a erua poziția inamicului, dar aceștia sunt prinși și Scipio, ca să stîrnească cu atât mai mare respect în contrariu și ca să-și arete că puțin se teme de sporiul dovedit de șpioni dispuse, ca aceștia să fie conduși prin întreaga tabără romană și apoi încărcăți de daruri îi retrimise la Hanibal.

Masinissa esoperă întâlnirea celor doi eroi ai lumii de pe atunci și Hanibal doria întâlnirea cu firm propus de a evita lupta prin o împăciuire cinstită, căci nu numai un presimț intern, dar mai ales și că privea la starea morală a acestor două armate și ajunsese la convingerea, că la Zama bate oara ultimă pentru Cartageneni.

Acești doi beliduci viteji nu se vezuseră în viața lor și se istorisesc, că un timp oare-care își stăteră față'n față privind-se și admirându-se reciproc. La o vreme începî Hanibal a vorbi și a face pe Scipio să înțeleagă, că norocul e schimbăcios și că să pună sîrșit vrăjmașiei. Dar Scipio ținea morțiș

la condițiile și pretensiunile de mai înainte și de altă parte avea ambiția, ca să se dovedească lumii de biruitoriu al marelui Hanibal și așa lupta avea să decidă între dinșii.

(Va urma)

Convocare

În sensul §§-lor 23 și 26 din statute membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se convoacă în

Adunarea generală ordinară

la Oravița pe zilele 14 și 15 Septembrie st. n. 1902.

Programul adunării este :

Ședința primă.

Duminică în 14 Septembrie st. n. 1902, la oarele 11 înainte de amiază.

Ordinea de zi :

1. Deschiderea adunării generale.
2. Constatarea delegaților prezenți.
3. Raport despre activitatea comitetului central în anul 1901.

4. Alegerea comisiunilor :

- a) pentru examinarea raportului general ;
- b) pentru examinarea rațiociniului pe anul 1901 și a proiectului de buget pe anul 1903 ;
- c) pentru înscrierea de membri.

5. Propuneri eventuale.

La oarele 5 după amiază ședința festivă a secțiunilor științifice-literare.

Ședința a doua

Luni în 15 Septembrie st. n. 1902, la oarele 10 înainte de amiază.

Ordinea de zi :

1. Rapoartele comisiunilor.
2. Fixarea locului pentru proxima adunare gener.
3. Dispozițiuni pentru verificarea proceselor verb.
4. Închiderea adunării generale.

Se observează, că eventualele propuneri au să fie prezentate în scris presiului Asociațiunii (în Sibiiu, Str. Morii Nr. 8), cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută la 16 August 1902.

Dr. Alexandru Mocsonyi, m. p.

Dr. Ilie Beu, m. p.

Secretar II.

Varietăți

Ziua Maiestății Sale Monarhului nostru a fost serbătorită în loc cu solemnități mari. În biserica catedrală s'a oficiat *Doxologia* de către I. P. C. S. Domnul Arhimandrit-Vicariu *Filaret Musta*, asistat de P. O. D. Andreiu Ghidiu, Dr. Iosif Traian Baedseu,

Ioan Stoian și Spiridon Șandru. La serviciul divin au asistat reprezentanții Consistoriului diecesan, ai Comunității de avere, autorități militare și civile și popor.

Înscrierile la Institutul teologic gr. or. din loc se țin în 3 și 4 Septemvre a. c. dela oarele 9—11 a. m. Cei ce vin întâia dată la înscriere au să înainteze petițiunile Venerabilului Consistoriu diecesan de a fi primiți în Institutul teologic. La petiție se acud : testimoniul de pe ultimul an școlar (cel puțin 6 clase gimnasiale ori reale sau 4 clase gimnasiale și pedagogia), estrasul de botez, declarațiunea părinților, că vor grijă de cele necesare, și atestat de revaccinare.

Catedrala din Sibiiu. În urma unui decis al sinodului arhidiecesan, pe locul vechei biserici parohiale din Sibiiu-cetate și ale altor șapte intravilane vecine are să se redice o nouă biserică catedrală măreață. Întemeietoriul fondului pentru aceasta zidire a fost fericitul Arhiepiscop și Metropolit Andreiu Baron de Șaguna. Zidirea s'a început. Luni în 5/18 August, ziua născerii Monarhului nostru, s'a așezat peatra fundamentală cu deosebită solemnitate. Încă de dimineață — scrie Telegraful Român — s'a oficiat sânta liturgie în biserica parohiei Sibiiu-suburbiul josefin prin Escelența Sa, Înaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Metropolit *Ioan Meșianu*, având ca asistenți pe P. C. Sa protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roșca*, pe protopresbiterii *Ioan Papiu* și *Mateiu Voilean*, apoi pe arhidiaconul Dr. *Miron E. Cristea* și pe diaconul *Demetriu Câmpean*. După terminarea serviciului de acolo, la 9^{3/4}, când spațiosul loc destinat pentru redicarea catedralei era formal înțesat de public, — a sosit la fața locului procesiunea preoților. În frunte veniau numeroși preoți fără odăjdii apoi cântăreții. După aceștia urmau preoții în odăjdii doi câte doi, anume : arhidiaconul-monah și asesor Dr. M. E. *Cristea* cu diaconul D. *Câmpean*, protopresbiterul Seliștei Dr. *Ioan Stroia* cu protopresbiterul Sebeșului *Sergiu Medean*, protopresbiterul fost al Mercurei *Ioan Droc* cu protopresbiterul Avrigului *Ioan Cârdea*, protopresbiterii asesori consistoriali *Nicolau Ivan* și *Mateiu Voilean*, protosincelul director seminarial Dr. *Eusebiu R. Roșca* cu protopresbiterul Sibiiului *Ioan Papiu*, apoi *sub baldachin* purtat de domnii Dr. *Liviu Leményi*, Dr. *Vasilie Bologa*, Dr. *Nicolae Vecerdea* și Dr. *Ilie Beu*, în strălucite odăjdii urma Înaltpreasfinția Sa Arhiepiscopul și Metropolit al nostru *Ioan*. S'a început serviciul divin „sfințirea apei cea mare”. În cursul căruia Înaltpreasfinția Sa a rostit o frumoasă vorbire și după vorbire și după cetire a așezat actul comemorativ în peatra fundamentală, pe carea apoi, ajutat de preoții slujitori, a scorbit-o în groapa săpată la locul, peste care va sta altariul catedralei și așezând-o acolo a lovit-o de trei ori cu ciocanul. După terminarea ceremonialului Înalt-Preasfinția Sa a stropit cu apă sfințită mulțimea.

Convocare. Conform §-lui 41 al statutelor și în urma decisiunii comitetului cercual din 9 l. e. convocăm adunarea cercuală a despărțământului Oravița

al „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura popo-
rului rom.“ pe 17/30. August a. c. la 10 oare a. m. în
Oravița-montană (localitățile „Orăvicenei“), la care sunt
poftiți toți membri actuali și întreg publicul român
din despărțământ: 1. Raportul comitetului și al casa-
riului pe a. 1902. 2. Alegerea comisiunilor censurătoare
3. Alegerea unei comisiunii pentru înscrierea membrilor
noi. 4. Stabilirea bugetului pe a. 1903. 5. Disertațiuni,
cari se vor însinua directorului cu 24 oare înainte de
adunare. 6. Rapoartele comisiunilor esmise. 7. Încasarea
taxelor. 8. Propuneri. 9. Alegerea unei comisiuni pentru
verificarea procesului verbal. Oravița-mont., în 16. Au-
gust 1902. *Dr. Petru Cornean* directorul despărțămên-
tului. *Dr. Mihail Grosșian* secretariul despărțământului.

Cas de moarte. Sâmbătă în 3/16 August după
lungi suferințe a trecut la cele vecinice tinărul Dionis-
sie Sêrbu, fiul preotului din Rusca, Ioan Sêrbu. Tinărul
defunct a absolvat pedagogia de stat din Timișoara și
abea aștepta să-și înceapă și el cariera, căreia s'a de-
dicat, când nemiloasa moarte l-a răpit în floarea vieții,
în etate de 21 de ani. — Îngropăciunea a avut loc
Luni în 5/18 August. Pogrebaniei a premers liturgia în
biserica comunei natale. Au celebrat preoții P. O.
Luca Paica din Feneș. I. Trailovici din Cuptoare și
Pavel Șandru din Teregova. După liturgie Părintele
Șandru a ținut o cuvântare pătrunzătoare, care a stors
lacrimi din ochii tuturor. — Cântările funebre le-au
cântat învățătorii Ioan Humița din Rusca și Copocean
din Feneș. Pe defunct îl deplâng nemângâiații părinți,
precum numeroasele rudeni. *Fie-i ferina ușoară!*

Avis. Direcțiunea școlii civile de stat din loc face
cunoscut, că școala civilă de fete de 4 clase, care
mai nainte a fost privată, acum s'a statificat și că
taxa de înscriere și didactrul face numai 13 coroane.

Himen. Absolventul de teologie *Petru Bernaz*
s'a logodit cu d-ra *Aurelia*, fica preotului *Paul Mioc*
din Vărădia.

Bibliografie. A apărut și se află la *Librăria*
Diecesană în Caransebeș: *Isus Cristos* cu cuvintele
sânței Scripturi de *Dr. Petru Barbu*. Preț 2 cor. 50 fil.

Bibliografii

Biblioteca literară a ziarului „Libertatea“ Nr. 1.
Poesii și Nuvele. Orăștie, „Minerva“ Institut tipografic-
societate pe acții. 1902.

Biblioteca „Bunul Econom“, Nr. 4. Îngrijirea
plantelor în cursul vegetațiunii. Recolta cerealelor. —
Nr. 5. Economia vitelor sau Zootehnia generală. — *Nr.*
6. Agrologia sau Cunoașterea pământurilor și mijloa-
cele de a le îmbunătăți. — *Nr. 7.* Agricultură generală.
Lucrarea pământului, Plugul, Grapa, Tăvălugul și alte
instrumente de mărunțit pământul. De Constantin P.
Barcianu profesor de agricultură i. r. — Preț 1 unu
exemplar Nr. 30 fileri, pentru România 50 bani. Orăștie,
„Minerva“ Institut tipografic, societate pe acții.

Licitațiune minuende

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu
diecesan ddo 15. Iulie a. c. Nr. 2587 B. se escrie
licitațiune minuendă pentru zugrăvirea și sculptarea
tâmplii sântei biserici gr. ort. rom. din **Borlova**, cu
prețul de esclamare 7371 coroane.

Licitațiunea se va ținea în 29 August 1902 la 2
oare p. m. în sala de învățământ din loc. Licitanții
vor avea a depune la începutul licitațiunii vadiul 10%
în bani gata ori în hârtii de valoare.

Dela întreprinzătorii picturii se poftesce, ca la
ziua licitării să arăte fiecare Comitetului par. tabloul
„Cina cea de taină“ pictat de mâna sa proprie.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri se
pot vedea totdeauna la oficiul parohial din loc.

Borlova, în 8 August 1902.

1—3 [51]

Eliseiu Drăgălina

paroch.

Ioan Rădoi

not. comit.

Zaharie Ianoșel

preș. com.

Concurse

În conformitate cu decisiul Venerabilului Consis-
toriu diecesan ddo 14 Februarie a. c. Nr. 497 B.
se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan
pe lângă păroful Nicolae Miloș în comuna de clasa
a II-a din **Temeresci**, în protopresbiteratul Făgetului,
cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt jumătate din toate venitele
și anume:

1. 16 jugere de pământ arătoriu și fânețe.

2. Birul satorit și stola îndatinată pe jumătate.
Capitanul e deobligat a purta și scripturistica.
de oare ce parohul e înaintat în etate.

Concurenții sunt avisați, ca suplicele ajustate
conform Statutului organic bisericesc și a Regulamen-
tului pentru parohii, adresate comitetului parohial, să
se subștearnă oficiului protopresbiterat în Făget.

Alesul este îndatorat a îndeplini toate agendele
oficiului parohial.

În fine recurenții sunt poftiți a se presenta în
vre-o Duminecă sau sêrbătoare în sânta biserică.

Temeresci, în 28 Martie 1902.

3—3 [47]

În conțelegere cu P. O. D. *Sebastian Olariu* protopres-
biter tractual.

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Consistoriu
diecesan ddo 22 Februarie a. c. Nr. 681 șc. se escrie
concurs pentru întregirea postului de învățătoriu dela
școala gr. ort. rom. din **Gaiul-mic**, cu termin de
recurgere de 30 de zile dela prima publicare în
„Foaia Diecesană“.

Emolumentele sunt:

1. Bani gata 280 cor.

2. 14/64 Hl. grâu în preț de 132 cor. 9.76 Hl.
cucuruz smicurat în preț de 48 cor.

3. 4¹/₄ jugere pământ arătoriu cu venit curat de
120 cor.

4. Pentru lemne pentru învățătoriu 20 cor.

5. Pentru conferințe 20 cor.
6. Pentru adunarea generală 10 cor.
7. Pausal scripturistic 6 cor.
8. Cuartir liber cu grădină de 800 □ stinjeni.
9. Dela înmormântări câte 40 fil.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și substearnă petițiunile instruate conform dispozițiilor regulamentului adresate către comitetul parohial Prea On. Oficiu protopresbiteral ort. rom. al Ciacovei.

Alesul învățatoriu este îndatorat a purta cantoratul și a face socoțile cultului și ale bisericii.

Gaiul-mic din ședința comitetului parohial dela 3—3 [46] *Comitetul parohial.*

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. română din comuna **Bucoveț**, protopresbiteratul Făgetului se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul în bani gata 364 cor.
2. 6 Hl. de grâu și 12 Hl. cucuruz în natură.
3. Pentru lemne de foc 64 cor., din cari lemne va avea să se încălzească și sala de învățământ, și pe cari comuna are a-le aduce în curtea școlii.
4. 2 jugere livadă, care pot aduce un venit anual de 20 cor.
5. Pentru participarea la conferințele învățătorești 20 cor.
6. Pentru participare la adunarea generală a reuniunii învățătorești 20 cor.
7. Pentru scripturistica învățătorească 16 cor.
8. Pentru servitoriul școlii 16 cor.
9. Intravilanul de 1 juger, ce aduce un venit de 20 cor.
10. Pentru participarea la înmormântări 40 fil., iar cu liturghie 80 fil.
11. Locuință liberă în edificiul școlii precum și folosirea altor clădiri economice din curtea școlii.

Concurenții au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în termenul deschis la Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Făget

Învățătoriu ales este îndatorat a purta cantoratul în s. biserică și a purta scripturistica în comitetul și sinodul parohial și a compune socoțile cultului și ale sântei biserici.

Pentru servicii învățătorești prestate înainte de ocuparea postului din concurs comuna nu acordă alesului nici un altfel de emolument, decât cele înșirate aici.

Comitetul parohial dorește, ca concurenții să se prezinte în vre-o Duminecă sau serbătoare în s. biserică, dar nici de cum în ziua de alegere.

Bucoveț, din ședința comitetului parohial ținută la 29 Iunie 1902. 3—3 [48]

În conțelegere cu protopres. tractual *Sebastian Olariu.*

Pentru îndeplinirea postului diaconal vacant din **Lugoj**, se escrie concurs cu termen de 30 zile socotit dela prima publicare în foaia oficioasă a dieceșei.

Emolumentele sunt:

- a) Venitul sesiunii diaconale.

b) Pentru agendele de notariu la sinod și la comitet 300 cor.

c) Remunerația din casa bisericii pentru ținerea a 15 cuvântări bisericesti la an 300 coroane.

d) Remunerație din casa cultului pentru catichisațiune la școala capitală din loc, 10 oare la septamână, 400 coroane.

e) Venitul stolar usuat.

Recurenții au să dovedească cvalificațiunea minimală prescrisă pentru candidații la parohii de clasa primă. Recursele instruate cu toate documentele necesare sunt a se subșterne oficiului protopresbiteral gr. or. român din Lugoj până la termenul fixat. Recurenții sunt îndatorați a se presenta în vre-o Duminecă spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Dat din ședința comitetului parohial gr. or. român din Lugoj, ținută la 29 Ianuarie 1901. 2—3 [49]

Dr. George Popoviciu

președinte.

Francisc Hoban

notariu.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Consistoriu diecesan din 25 Iulie 1902 Nr. 2739 Șc. se escrie concurs pentru ocuparea postului de învățatoriu dela școala confesională gr. or. rom. de nou înființată din **Bocșa-Montană**, cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salariu învățătoreșc 700 cor.
2. Relut pentru 18 metri de lemne învățatoriuului 100 cor. 80 fil.
3. Pentru 12 metri de lemne pentru încălzirea salei de învățământ 72 cor.
4. Pentru scripturistica 10 cor.
5. Pentru conferințele învățătorești 20 cor.
6. Pentru purtarea agendelor comitetului și sinodului parohial precum și pentru purtarea socoților bisericesti și de cult 40 cor.
7. Stola dela înmormântări: dela parohieni mai cu stare 2 cor; dela cei mai săraci 1 cor; dela cununii și parastase tot câte 1 cor.

8. Cortel liber cu grădină în edificiul școlii, constătătoriu din 3 chilii, cuină, cămară, cuină de spălat și o altă cămară, precum și sopru pentru lemne.

Alesul învățatoriu este datoriu pe lângă instrucțiunea școlară, prescrisă de lege, a purta cantoratul în și afară de biserică; a instrui tinerimea școlară în cântările bisericesti și pe note; a purta contabilitatea și secretariatul comitetului și sinodului parohial; în fine este datoriu a instrua și conduce corul vocal deja înființat, pentru care va primi remunerație separată.

Pentru servicii învățătorești prestate înainte de ocuparea acestui post comuna bisericescă nu acordă nici un emolument.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele de concurs adresate comitetului parohial, Prea On. Oficiu Protopresbiteral în Bocșa-Montană (Német-Bogsán) și a se presenta în vre-o Duminecă ori serbătoare în sânta biserică.

Bocșa-Montană, din ședința comitetului parohial, ținută în 13 Iulie 1902.

2—3 [50]

Comitetul parohial

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral tractual

MERSUL TRENURILOR

Valabil dela 1 Maiu 1902.

Budapesta, gara de Vest (ny. p. u.), — Orșova — Verciorova

Or. Os. Ex. I	P. I—III	P. I—III	A. I—II	P. I—III	M. II—III	Stațiunile	Or. Os. Rx. I	P. I—III	P. I—III	A. I—II	P. I—III
1130 433	815 148	830 531	230 802	650 520		pleacă sosesc	Budapesta Timișoara-Iosefin	1250 803	715 995	125 754	740 153
439 545	210 357	610 823	810 924	713 854		pleacă sosesc	Timișoara-Iosefin Lugoș	757 646	747 618	712 507	738 620
Joi și Duminică	843 750			202 1242 380		sosesc pleacă pleacă pleacă	Buziaș M.-Ilia Marginea M.-Ilia Buziaș	Mercuria și Duminică	150	1242	330 1242
547 632	402 523	831 941	929 1029	910 1032		pleacă pleacă	Lugoș Caransebeș	644 602	611 512	502 400	614 531
828 853	711 800 828		1230 1250	1221 110 138	411 543 630	pleacă pleacă sosesc	Domașnia-Cornia Băile-Herculane Orșova	345 315	333 288 156	414 327 858	844 733 655
859 907			111 120	230 239		pleacă sosesc	Orșova Verciorova	255 245	1259 1250		226 217

Budapesta, gara de Vest (ny. p. u.), — Timișoara — Baziaș

M. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	Stațiunile	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III
	815 148	830 531	230 802	650 520	1010	pleacă sosesc	Budapesta Timișoara-Iosefin	715 995	125 710	125 710	740 153
830 843	215 227	825 837	846 858	605 617	240 252	pleacă sosesc	Timișoara-Iosefin Chișoda	805 738	725 713	657 645	632 619
1030	1125	552	1021	430	415	sosesc pleacă	Buziaș Buziaș	1021	552	1030	456
	228 255	838 904		618 645		pleacă sosesc	Chișoda Jebel	751 752		644 616	
	323 453	944		737 930		sosesc sosesc	Ciacova Boca	633 520		548	
	1015 1216	520 653		548		pleacă pleacă	Boca Ciacova			930 737	
	257 309	905 917		650 701		pleacă sosesc	Jebel Voitec	718 707		614 602	
	404 602	1015 1155		815 1011		sosesc sosesc	Gataia N.-Bogșa	607 424		508 340	
	915 1103	424 607		340 508		pleacă pleacă	N.-Bogșa Gataia	1155 1015		1011 815	
	312 433	921 1021		707 808		pleacă sosesc	Voitec Verșeț	700 556		555 451	
		502 631		349 547		sosesc sosesc	Gataia Buziaș	408 212			
	1023 952			1235 1205		sosesc sosesc	T.-Cubin Panciova	201 217			
		201		350		pleacă	Panciova	952			
		212		418		pleacă	T.-Cubin	1023		1235	
	498			605		pleacă	Buziaș				
	443 514	1029 1033		818 845		pleacă sosesc	Verșeț Iasenova	546 515		446 417	
	722 1046	1255	*1008	†1110		sosesc sosesc	Oravița Anina	*412 *115	*315 †1055	225	809 444
*115 *412	†1055 †315		*100	†256		pleacă pleacă	Anina Oravița	1046 722			
	521 558	1058 1135		851 925		pleacă sosesc	Iasenova Baziaș	505 430		406 323	759 630

Observări: Oarele ce stau de a stânga stațiunilor, să se citească de sus în jos; iar cele ce stau de a dreapta de jos în sus. Timpul dela 6 oare dimineața până la 5 oare și 59 minute sara este însemnat cu sublinierea minutelor. Or. Ex = Trenul Orient-Ostende-Expres, A. = Tren accelerat, P. = Tren de persoane M. = Tren mestecat. *Din 1 Iunie — 31 August. †Din 1 Septembrie — 31 Maiu.